

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/21857 Gk 29

7/29970

Sayı :30824082-610/13727297
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

06 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU'NUN
TBMM 7/28857 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/28857 GK 176

SORULAR

- 1-Türkiye genelinde son 5 yıl içerisinde hava kirliliği oranları yıllar bazında nasıl değişmiştir? Özellikle büyük şehirlerde ve sanayi bölgelerinde hava kalitesi nasıldır?
- 2-Su kaynaklarında (göl, nehir, yeraltı suları vb.) kirlilik oranları yıllar bazında nasıl değişim göstermiştir? İçme suyu kalitesine yönelik yapılan çalışmalar nelerdir?
- 3-Türkiye'deki orman sayısı ve ormanlık alanların toplam yüzölçümü yıllar bazında nasıl değişmiştir? Yeni ağaçlandırma çalışmaları ve projeler nelerdir?
- 4-Ülkemizde bulunan toplam ağaç sayısı hakkında güncel bir veri bulunmakta mıdır? Son 5 yılda yapılan fidan dikimi ve ağaçlandırma çalışmaları sayesinde kazanılan yeşil alan miktarı nedir?
- 5-Sanayi bölgelerinin (OSB, ağır sanayi alanları vb.) çevreye yaydığı kirlilik oranları hakkında veri tutulmakta mıdır? Sanayi kaynaklı hava, su ve toprak kirliliğine karşı yapılan denetim ve önlemler nelerdir?
- 6-Son 5 yıl içerisinde yangın, tarım alanı açma veya imar çalışmaları nedeniyle tahrip edilen orman alanlarının toplam büyüklüğü nedir? Bu alanların yeniden ağaçlandırılması için yapılan çalışmalar nelerdir?
- 7-Koruma altına alınan milli parklar, tabiat parkları, sit alanları ve doğal yaşam alanlarının sayısı yıllar bazında nasıl değişmiştir? Koruma altına alınan bu bölgelerin yönetimi ve denetimi nasıl sağlanmaktadır?
- 8-İklim değişikliği ile mücadele kapsamında, Türkiye genelinde çevreyi korumak ve sürdürülebilir yeşil alanları artırmak adına son 5 yılda hayata geçirilen projeler ve stratejiler nelerdir?
- 9-Özellikle kirlilikten etkilenen bölgelerde yaşayan vatandaşların sağlığını korumak adına yapılan çalışmalar, eğitimler ve destek programları nelerdir?

CEVAP

Bakanlığımızca; Ülkemizde Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı çalışmaları 2004 yılında 35 adet hava kalitesi izleme istasyonu ile başlamış olup, şu an itibarıyla 383 adet hava kalitesi izleme istasyonu ile tüm illerimizde saatlik ortalamalar şeklinde 7/24 izlenmekte ve talep edilen tüm bilgiler www.havaizleme.gov.tr web adresi ile Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı Mobil Uygulaması üzerinden vatandaşlarımızın bilgisine sunulmaktadır. Hava kalitesi izleme istasyonlarına ait detaylı bilgilere www.havaizleme.gov.tr web adresinden ulaşılabilmektedir.

Kirletici kaynakların kontrol altına alınarak alıcı ortam iyileştirilmesi amacıyla alıcı ortamda ve kirletici kaynaklardaki izlemelerimize ve denetimlerimize titizlikle devam etmekteyiz. Bakanlığımızca kirliliğin yerinde tespitine yönelik çalışmalarımızdan kurulu kapasitesi 5000 m³/gün ve üzeri olan atıksu arıtma tesisleri 7/24 online izlenerek veriler Bakanlığımız Sürekli

İzleme Merkezi (SİM) veri tabanına aktarılmaktadır. SİM üzerinden, uzaktan otomatik numune aldırma yöntemi ile bu tesislerde 7/24 teknolojik denetim yapılmaktadır.

12.10.2011 tarihli ve 28082 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri (SEÖS) Tebliği kapsamında ülkemiz genelinde kirletici vasfı yüksek 415 sanayi tesisine ait 801 bacada CO, NO_x, SO₂, toz vb. kirleticiler ile debi, nem, baca gazı sıcaklığı, O₂ gibi yardımcı parametreler sürekli olarak izlenmektedir.

SEÖS'lerin sürekli izlenmesi SİM yazılımına entegre edilmiş olup, tesislerin bacalarında kurulmuş olan SEÖS'lerle bu tesislerin oluşturduğu hava emisyonları 7/24 Bakanlığımızca takip edilmekte, elde edilen verilerle SİM sisteminde oluşturulan raporlar Bakanlığımızın denetim birimi ve İl Müdürlüklerince ilgili tesislerde yapılan denetimlerde kullanılmaktadır.

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan mevzuatlar kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikayet üzerine denetimler yapılmaktadır. Yapılan denetimlerde Çevre Mevzuatında belirtilen usul ve esaslara aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20 nci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise 15 nci maddesi kapsamında kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmakta ayrıca çevre kirliliğine sebebiyet verenler hakkında Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulmaktadır.

Bakanlığımız, Entegre Çevre Bilgi Sistemi (EÇBS) <https://ecbs.cevre.gov.tr> üzerinde yer alan Atıksu Bilgi Sistemi (ABS) üzerinden sanayi bölgelerinin atıksu verileri tutulmaktadır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'na dayanılarak çıkartılan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği (SKKY)'nde, atıksuların boşaltım ilkeleri ve boşaltım izni esasları, atıksu altyapı tesisleri ile ilgili esaslar ve su kirliliğinin önlenmesi amacıyla yapılacak izleme ve denetleme usul ve esasları düzenlenmiştir. Bölgede yer alan ve alıcı ortama atıksu deşarj eden tüm sanayi kuruluşları çevre izni almakla yükümlü olup ilgili sektör tablolarında yer alan deşarj standartlarına göre SKKY'nin ilgili hükümleri çerçevesinde izlenmektedir. İlgili sektör tablolarında yer alan deşarj standartlarından bir veya birkaçında SKKY'de belirlenen sınır değerlerin aşılması durumunda ise idari yaptırım uygulanmaktadır.

08.06.2010 tarihli ve 27605 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik" kapsamında yer alan tesislerde yapılan denetimler esnasında noktasal kaynaklı bir toprak kirliliği gözlenmesi ve kirlilik kaynağının tehlikeli maddeler ve tehlikeli atık olduğunun belirlenmesi durumunda, sahadan toprak ve yeraltı suyu numuneleri alınarak yapılan analizlerde kirlilik tespit edilmesi durumunda sağlık risk değerlendirmesi çalışmaları yapılarak Yönetmelik kapsamında oluşturulan "Kirlenmiş Saha İzleme ve Değerlendirme Komisyonu" tarafından gerekli süreçler yürütülmektedir.

Bakanlığımızca ülkemizin önemli su kaynaklarında yapılan çalışmalar sonucunda; su kaynaklarının kirlenmesinin iklim değişikliğinin olumsuz etkileri sonucu su seviyesinin düşmesi ve kirlilik yoğunluğunun artması bununla birlikte tarımsal ilaç kullanımı, atık yönetimindeki sorunlar, doğal süreçler, antropojenik etkiler gibi birçok faktöre dayanabilmektedir. Bu kapsamda ülkemiz korunan alanlarındaki su kaynakları Bakanlığımızca izlenmekte ve öncelikli müdahale edilmesi gerekli alanlar belirlenerek çalışmalar planlanmakta ve yürütülmektedir. İçme suyu havzası niteliği taşıyan sulak alanlarımızda yüzey temizliği, dip çamuru temizliği, eylem planı, su kalitesi izleme vb. çalışmalar yürütülmektedir.

29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında HES Projeleri ÇED sürecine tabi olduğundan korunan

alanlarda yapılması planlanan HES Projelerine ilişkin faaliyet öncesi Bakanlığımızca (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) ve Valiliklerce (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) Kurum görüşü verilmektedir.

Bakanlığımızın hedefleri doğrultusunda korunan alan miktarımızı artırmakta, bu alanlarda korunan alan ilanıyla birlikte alanda koruma-kullanma dengesi sağlayarak alanların yönetilmesini sağlamaktayız. Bu kapsamda, doğal sit alanlarında yönetim planı çalışmaları ile birlikte alanda ileriye dönük yapılması gerekli çalışma ve faaliyetlerin düzenlenmesi sağlanmaktadır.

Bakanlık olarak atıksu yönetiminde temel politikamız, öncelikle atıksu oluşturmayan, tasarruflu su kullanan ya da oluşan atıksuyu geri kazanarak tekrar kullanımını sağlayan temiz üretimin benimsenmesi ve kirliliğin kaynağında önlenmesi ile atıksuların alternatif bir su kaynağı olduğu yaklaşımı ve döngüsel ekonomi ilkeleri çerçevesinde, arıtılmış atıksuların farklı alanlarda tekrar kullanımının yaygınlaştırılması olarak belirlenmiştir.

Bu doğrultuda, 2872 sayılı Kanunun 29. Maddesinde yapılan değişiklikle, atıksu arıtma tesislerinde kullanılan elektrik enerjisinin %50'sine kadar olan geri ödeme oranı, ileri arıtma teknikleri ile arıtılmış atıksuyunu yeniden kullanan kuruluşlara, yeniden kullanım oranına göre %100'e kadar artırımlı olarak ödenmeye başlanacaktır.

SKKY ve Atıksu Arıtma Tesisleri Teknik Usuller Tebliği (AATTUT)'nin Ek-7'sinde, arıtılmış atıksuların yeniden kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik düzenlemeler yapılmış olup son 5 yılda arıtılmış atıksuların yeniden kullanım oranı %1,5 den %6,35'e ulaşmıştır. 2028 yılı sonunda atıksuların yeniden kullanım oranının %11'ye, 2030 yılında ise %15'e çıkartılması şeklinde hedef belirlenmiştir.

Ayrıca, Bakanlığımızın Küresel Çevre Fonu (GEF) ile iş birliğinde yürüteceği "Toprak Kalitesini İyileştirmek, Arazi Tahribatını Önlemek ve İklim Değişikliğinin Etkilerini Azaltmak İçin Arıtılmış Atıksu ve Arıtma Çamurunun Güvenli ve Etkin Kullanımının Teşvik Edilmesi Projesi" ile arazi tahribatına uğramış topraklarda evsel ve kentsel atıksu arıtma tesislerinde oluşan organik maddece zengin arıtma çamurları ve arıtılmış atıksuyun toprak iyileştirici olarak kullanılması; toprağın kalite, su ve karbon tutma kapasitesi üzerindeki etkisinin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Deniz ve Kıyı Yönetiminde Ulusal Mevzuat ve Uluslararası Anlaşmalar Çerçevesinde Sürdürülen Faaliyetler:

İklim değişikliğiyle mücadele kapsamında, deniz ve kıyı ekosistemlerinin korunması büyük önem arz etmektedir. Ülkemizde, 2019 yılında başlatılan Sıfır Atık Hareketi kapsamında hayata geçirilen Sıfır Atık Mavi Hareketi ile deniz çöplerinin önlenmesine yönelik çalışmalar başlatılmış; 10 Haziran 2019 tarihli Genelge doğrultusunda, denize kıyısı bulunan 28 ilimizde Deniz Çöpleri Yönetim Komisyonları kurulmuş ve ikinci beş yıllık İl Eylem Planları hazırlanarak uygulamaya konulmuştur.

Denizlerin gemilerden kaynaklanan kirliliğinin önlenmesine yönelik olarak, 343 kıyı tesisinde, 181 atık kabul tesisi ve 65 atık alma gemisi ile hizmet verilmekte olup, sürecin çevrimiçi olarak etkin izlenmesi amacıyla Denizcilik Atıkları Uygulaması (DAU) kullanılmaktadır.

Ülkemizde deniz kazalarına karşı hazırlıklı olmak, kirliliğe müdahale etmek, zararın tespit ve tazmini esaslarını belirlemek amacıyla hazırlanan 5312 sayılı "Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun" çerçevesinde Ulusal ve Bölgesel Acil Müdahale Planlarımız güncellenmektedir.

"2053 Sürdürülebilir Mavi Ekonomi Eylem Planı (Mavi Plan)" hazırlama çalışmaları devam

etmektedir. Bakanlığımızca yürütülen proje kapsamında mavi ekonomi ve deniz alanı planlaması konularında rehberler geliştirilmiştir. Barcelona Sözleşmesi 23. Taraf ülkeler konferansında (COP23) Türkiye’de İklim Değişikliği Bölgesel Faaliyet Merkezi kurulması kabul edilmiştir. Öte yandan, Barcelona ve Bükreş Sözleşmeleri kapsamında “Kara Kökenli Kirleticiler Ulusal Eylem Planı” 2023-2028 dönemi için güncellenmiştir. BBNJ Anlaşması da 2024 yılında Türkiye tarafından imzalanmıştır.

Ülkemiz kıyı alanlarında inşa, tadilat ve/veya bakım onarım faaliyeti gösteren tersane, tekne imal ve çekek yerlerinde temiz üretim tekniklerinin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Denizlerde faaliyet gösteren balık çiftliklerinin çevre dostu olmasını temin etmek üzere çevresel yönetim planı hazırlanmakta ve Bakanlığımızca onaylanmaktadır. Aynı zamanda her yıl çiftliklerin bulunduğu deniz alanlarında izlemeler yapılarak alanın kalite durumu da takip edilmektedir.

Yüzme Suyu Kalitesinin Yönetimine Dair Yönetmelik kapsamında yüzme sularının kalitesinin izlenmesi Sağlık Bakanlığınca, kirlilik kaynaklarının engellenmesi ve denetlenmesi ise Bakanlığımızca yapılmaktadır. Bakanlığımızca 1436 yüzme alanı için profil belgeleri hazırlanmış ve Yüzme Alanı Bilgi sisteminde “plaj.csb.gov.tr” vatandaş erişimine açılmıştır. Yüzme suyu kalitesinin iyi olduğunun bir göstergesi de Mavi Bayrak Ödülüdür. Dünyada 50 ülkede uygulanmaktadır. Türkiye genelinde 577 adet plaj ve 29 marina ile 8 bireysel yat ve 18 Turizm Teknesi 2025 yılında Mavi Bayrak almaya hak kazanmıştır.

08.06.2010 tarihli ve 27605 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” kapsamında yer alan tesislerde yapılan denetimler esnasında noktasal kaynaklı bir toprak kirliliği gözlenmesi ve kirlilik kaynağının tehlikeli maddeler ve tehlikeli atık olduğunun belirlenmesi durumunda, sahadan toprak ve yeraltı suyu numuneleri alınarak yapılan analizlerde kirlilik tespit edilmesi durumunda sağlık risk değerlendirmesi çalışmaları yapılarak Yönetmelik kapsamında oluşturulan “Kirlenmiş Saha İzleme ve Değerlendirme Komisyonu” tarafından gerekli süreçler yürütülmektedir.

Ayrıca; Bakanlığımızca (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) ulusal mevzuatımız ve ülkemizin de taraf olduğu uluslararası sözleşmeler kapsamında Özel Çevre Koruma Bölgeleri ve Doğal Sit Alanı olarak ilan edilen korunan alanlara yönelik koruma faaliyetlerinin ekosistem üzerindeki etkilerini arttırmak adına korunan alanlarda yönetim planları yapılmaktadır.

Ayder Yaylası’ndaki doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel kaynakları, biyolojik çeşitliliği, su altı, su üstü canlı ve cansız varlıkları korumak ve bu değerlerin gelecek nesillere aktararak, sürdürülebilirlik anlayışı çerçevesinde bölgenin ekonomik gelişmesini sağlamak ve çevre bilincini artırmak amacıyla Bakanlığımızca (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) Ayder Yaylası Doğal Sit Alanının Yönetim Planının Hazırlanması Projesi gerçekleştirilmektedir.

Gökova Özel Çevre Koruma Bölgesi İklim Değişikliğinin Etkilerinin Araştırılması Projesi tamamlanmıştır.

Salda ve Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgelerinde söz konusu projeler 2025 yılında başlatılmıştır.

Tescilli doğal sit alanları ile tabiat varlıkları ve koruma alanlarında 2863 sayılı Kanun gereğince her türlü fiziki müdahale öncesi ilgili Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu izni alınması yasal zorunluluktur.